СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 147. Джерзи Ситі, Н. Дж., середа, 26 червня 1935. — VOL. XLIII. No. 147. Jersey City, N. J., Wednesday, June 26, 1935. THREE CENTS

ЗА ШВИДКЕ ПЕРЕВЕДЕННЯ ПЛЯНУ ПРО РОЗПОДІЛ МАЄТКІВ

ВАШИНҐТОН. — У понеділок, 24-го червня, відбулася конференція між провідниками конґресу й президентом Рузвелтом над придуманням способів швидкого переведення його пляну нових податків на великі маєтки. Досі нема окремого законопроєкту в цій справі. Лекше буде переперти президентів плян як додаток до давнього закону про податки від докучливих речей. Цей податковий закон має обовязуючу силу лише до найближчої неділі й тому треба його відновити. Саме при нагоді голосування над відновленням згаданого закону хочуть конґресові лідери перепачкувати і новий проєкт президента. Проти проєкту, як і проти способу його здійснення, йде велика боротьба з боку інтересованих, отже в першу чергу з боку багачів.

НА ДОПОМОГУ ФАРМЕРАМ.

ВАШИНҐТОН. — У понеділок, 24-го червня, перейшов у палаті послів проєкт закону про допомогу фармерам-посесорам при закупні фарм. Закон предвиджує видання бондів на один мілярд (1,000,000,000) долярів. Бонди гарантовані урядом. Таку позичку в бондах може дістати фармер-посесор, щоб викупити на власність фарму, яку він досі винаймав від когось. Для введення такого пляну в життя і роздавання бондових позичок на 3.5% має бути створена спілка „Фармерз Говм Корпорейшен".

ФРОНТОМ ПРОТИ ЗЛОЧИНУ Й РОЗПУСТИ.

ОЛБАНІ. — Губернатор Лімен приняв пропозицію нюйорської лави присяжних, щоб розпочати слідство проти організованого злочину й розпусти в повіті Ню Йорк. Губернатор доручив окружному прокураторови Віліямови Даджови настановити окремих помічників прокуратора для енерґійного ведення слідства. Як кандидатів на таких помічників губернатор поручив 4 визначних републиканців. Це такі люди: Карло Івенс Гюз мол., син предсідника найвищого трибуналу; Джордж Медалі і Карло Тотл, оба колишні федеральні окружні прокуратори, і Томас Течер, предсідник адвокатської палати в Ню Йорку. Тому, що всі вони політичні противники теперішньої стейтової демократичної адміністрації, надіються, що слідство буде гостре. Посадник Ню Йорку, Ля Гвардія, обіцює дати комісії поміч усеї поліції.

РОЗБИВСЯ ЛІТАК, ЗГИНУЛИ 17 ЛЮДЕЙ.

БОҐОТА (Колюмбія в Полудневій Америці). — Тримоторовий літак Форда підіймався вгору з летунського поля в Меделіні, щоб перевезти артистів на виступи в ріжних містах. При старті зударився з другим літаком і розбився. Згинули 10 музик, славні актори з фільмового світу та американські фільмові підприємці. Згинув також Ернест Сампер, славний колюмбійський летун. Разом погибли 17 вартісних людей.

ҐАЛАЙКО З ОБОРН ПЕРЕМІГ У БРУКЛИНІ.

БРУКЛИН. — В головних кулачних змаганнях у Декстер Парку в Бруклині в понеділок, 24-го червня, переміг Степан Ґалайко, Українець з Оборн, стейту Ню Йорк, свого противника Бабі Пачо з Каліфорнії. Ґалайко важить 138 з половиною фунта, Пачо 139 фунтів. Ґалайко вийшов переможцем аж у 10-тій рунді, отже змагання були завзяті. Після того Ґалайко стане до розправи в ґрупі змагунів, з яких вибирається кандидатів до розправи з світовим чемпіоном.

ЦЕРКВИ БУДУТЬ ЗМАГАТИСЯ ЗА ВІДБУДОВУ.

НЮ ЙОРК. — Релігійні установи почнуть кампанію за відбудову суспільного життя, коли ввійде в життя плян громадянських провідників, що їх зібрав на нараду недавний окружний федеральний прокуратор, Чарлз Тотл. Між провідниками були протестанти, католики й жиди. Вони створили комітет, що має розпочати кампанію під гаслом: „Вертатися в церкву!" Тотл пояснив причину такої кампанії, кажучи, що неможлива економічна відбудова громадянства без одночасної духової відбудови. Комітет буде мати назву: Краєвий Комітет для Відбудови Релігії й Добробуту.

ЩЕ НЕМА ЗГОДИ В СПОРІ В ОКОЛИЦЯХ МЯГКОГО ВУГЛЯ.

ВАШИНҐТОН. — Спільна конференція представників копальняних робітників та підприємців з околиць мягкого вугля, скликана президентом для відложення страйку й наладнання непорозумінь мирною дорогою, ще не принесла успіхів. Страйк мав розпочатися 15-го червня, а дотеперішня умова кінчиться 30-го червня. Підприємці хочуть продовження теперішньої умови до 31-го березня 1936, а копальники хочуть перевести деякі зміни в умові. Вони між иншим домагаються 5-денного тижня й 6-годинного дня праці, а півтори платні за додаткові години. Таксамо домагаються однакової платні за всі роди праці в копальнях.

НА протязі кількох останніх днів відділи прислали велике число грамот до виміни. Тимсамим число членів старого роду обезпечення зменшується з кожним днем, так, що вже тепер можна ствердити, що з кінцем червня малохто останеться в старім роді обезпечення. Отже припильнуйте, щоб ви часом не осталися в тім старім роді обезпечення!

ЗЕМЕЛЬНІ МАЄТКИ НА ЛІЦИТАЦІЇ.

„Газета Польска" подала великий список земельних дібр, числом поверх 600, які Кредитове Земське Т-во у Варшаві виставило на ліцитаційний продаж. Є це переважно мілионові маєтки, положені на терені бувшої Конґресівки. Одночасно виставлено на ліцитацію маєтки в Галичині, на Волині, Холмщині, Поліссі і т. д. Взагалі в Польщі знаходиться коло 4,000 земельних дібр під загрозою ліцитації.

ГРАБІЖНИКИ ЗПІД ЧЕСАНОВА.

Перед трибуналом присяжних суддів у Львові станули два грабіжники зпід Чесанова: Іван Школик і Олекса Бумбара, що 25. листопада м. р. на дорозі у Хмелеві напали на купця Маєра Райнбаха, вбили його ударами палки по голові і заграбили 50 зл. Підчас розправи арештовано на салі свідка Олексу Грицева, що хотів відтягнути обв. Бумбару і зізнавав інакше, ніж у слідстві.

ЛЮДИ МОЖУТЬ ЇХАТИ ГАРМАТАМИ.

Трохи фантастичний проєкт комунікації випрацював міляньский винахідник. Він видумав гармату, де може сховатися особа. Особу можна вистрілити; тоді вона в часі пару секунд перелітає дуже великий простір. Перед силою натиску перед наглістю упадку має охоронити особу легкопад, який зараз отвирається, коли людина вилітає. Щей винний прилад має охоронити перед потрясенням. Сумнівно, чи хто схоче довіритись тому, трохи непевному комунікаційному засобови.

КІТКА У РЕСТОРАНІ ДЛЯ ПСІВ.

Велику метушню викликала кітка, яка явилась разом із своїм паном у лондонському ресторані для псів (одинокий на світі). Пси, які спокійно заїдали, зірвались наглo всі і пустились наздогін кітки і її власника. На дорозі кітка зі страху скочила панови на капелюх. Пси скакали на пана і аж огнева сторожа вратувала необачного. Власника кітки подали в суд за нарушення публичного порядку.

ОСТАННЯ ФЕВДАЛЬНА ДЕРЖАВА ЕВРОПИ.

В році 1565 признала англійська цісарева Єлисавета своєму улюбленцеви Гелії де Картер острів Серк на власність. Його спадкоємці панували там довгі століття. Не признавали англійського короля як такого, признавали короля Юрія тільки як князя Нормандії. Їх теперішня володарка, лейді Сібіл Гетевей, є королевою острову, побирає податки і є найвищою судовою владою. Мужчини острову обовязані працювати кілька днів у році для добра держави безплатно. Англія є проти існування такої хоча малої держави в рамах британської імперії.

ДУШОГУБИ ПЕРЕД СУДОМ.

Перед судом присяжних у Чорткові розпочалася розправа проти Архипа Борчука, совєтського громадянина, і Дмитра Лопачука, румунського громадянина, обох селян, які вночі на 22. лютого ц. р. вбили в містечку Мельниці над Дністром Фриду Вайксельблят, жінку посесора у Волківцях, її своячку Розалію Вайксельблят і слугу Марію Мокроус, хотячи заграбити 9,000 зл., що походили з продажу худоби. Оба душогуби були робітниками у Маркуса Вайксельблята, посесора фільварку Лісничівка в борщівському повіті.

АРЕШТУВАННЯ МОЛОДОГО ПРИ ВІНЧАННЮ.

Кишинівський купець Альтман мав заплатити кару в сумі 2,000 леїв. Комісар Ложінський мав стягнути цю кару. Він довідався, що Альтман саме бере шлюб у божниці, приклякав поліцая й заарештував Альтмана зпід вінчального балдахіну.

ВОЗНИЙ ВИРОБЛЯЄ ФАЛЬШИВІ ДОЗВОЛИ ЇЗДИ.

Перед кількома місяцями арештували в Варшаві пяного шофера. Йому відібрали дозвіл їзди і ствердили, що він фальшований. Прийшли на те, що возний урядового комісаріяту виробляв шоферам, які стратили дозволи їзди через необачну їзду або інші переступки, фальшиві документи. Заарештовано Владислава Крисика і вісім шоферів.

ВІЩУН ПЕРЕДБАЧИВ СВОЮ ГОДИНУ СМЕРТИ.

В Шангаї помер віщун Лутсефунг, який від 20 років передсказував будучність з кришталевої кулі. Цей віщун передбачив у кришталевій кулі свою власну долю, запросив своїх приятелів, просив їх не сумувати, записав їм своє майно. Хотів теж замовити домовину, але впав мертвий, убитий від паралїжу мізку. Смерть прийшла в передсказаному часі.

НОВІТНІ ЗАВЕДЕННЯ ДЛЯ ПРОКАЖЕНИХ.

Ще й сьогодні проказа є досить поширеною недугою у деяких краях. Особливо в останніх роках вона поширилася значніше, хоч причини цього поширення невідомі. Наука веде мікробіольоґічні досліди, одначе обмежується покищо до лікувальних метод, поширених уже в середніх віках, а головно до запобігаючих середників. Проказа заразлива, одначе не дідична. Хорих треба безумовно ізолювати. Лепрозорії не сміють мати більше як 1,000 хорих. На острові Куліон (на Філіпінах) є аж 5 тисяч хорих, що, розуміється, утрудняє лікування та дисципліну. Хорі мають усякий комфорт, розривку та майже нормальні умовини праці. Одначе й тут хорі пробують утікати. Тому такі заведення повинні знаходитись далеко від людських осель. На хід недуги мають великий вплив кліматичні умовини. Тому заки ще збудують десь заведення для прокажених, досліджують дуже докладно климат даного місця. Дітей відлучують після уродження від прокажених матерей і приміщують у профіляктичних заведеннях.

ПТАХ СУДДЕЮ.

В Лондоні трапився такий випадок. В сусідстві Ріджентпарку відбувався футболевий метч. Суддя трохи неправильно судждував. Але всі кориностей. Та коли тих неправильностей було забагато, почали сваритись. Та нагло показалося, що це не суддя, а шпак давав сиґнали. Так прегарно наслідував шпак свист судді, що всі повірили, що це сам суддя.

ПРИЯТЕЛЬ УКРАЇНЦІВ ЧЕХОСЛОВАЦЬКИМ МІНІСТРОМ

УЖГОРОД (Закарпаття). — Українське населення на Закарпаттю приняло з великою радістю вістку, що до теперішнього чехословацького кабінету ввійшов як міністер соціяльної опіки інжинір Яромир Нечас, який був давнїше послом від Закарпаття і ревно заступав інтереси працюючого люду. Нечас відомий віддавна як щирий приятель українського народу, а зокрема українського народу на Закарпатті.

КАМПАНІЯ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЗМУ.

ПАРИЖ. — Ходять поголоски, що прийшло до порозуміння щодо обєднання протибольшевицької акції з боку князя Валії, себто англійського престолонаслідника, полковника де ля Рока, голови французьких ветеранів, та відпоручників Американського Леґіону. Про це говорено на нарадах Міжнародньої Промислової Палати.

ФРАНЦІЯ ШУКАЄ ЗБЛИЖЕННЯ З АМЕРИКОЮ.

ПАРИЖ. — Французькі банкири піддають думку, щоби Франція заплатила Злученим Державам якусь суму титулом воєнних довгів і тим довела до тісніших взаємин між обидвома державами.

ДИРЕКТОР ШКОЛИ — РОЗПУСНИК.

МОСКВА (Росія). — „Правда" доносить, що директор школи біля Харкова, Требухов, рішив перевірити моральність учениць. Для цього він запросив лікаря і перевів огляд дівчат старших кляс. Требухов самий викликував учениці, змушував їх роздягатись і, не звертаючи уваги на їхні протести, переводив „огляд". „Правда" взиває, щоб потягнути директора до відповідальности за те „погане діло".

НАД ЧИМ У СОВЄТАХ ДЕБАТУЮТЬ.

МОСКВА. — „Комсомольська Правда" подає: В харківській области між секретарем комсомолу Різником і начальником цеху Губіном зайшов спір відносно значіння родини. Губін твердив, що при комунізмі родини не повинно бути, мужчини мають жити в окремих приміщеннях від жінок і сходитися з ними лише для задоволення полових потреб.

НЕЧУВАНЕ ЗВІРСТВО — НАСЛІДОК СОВЄТСЬКОГО ВИХОВАННЯ.

ХАРКІВ. — У ровенецькому районі на Донбасі електромонтер Соболів і вагонщик Зиновіїв обляли нафтою робітницю Палагію Потапову і потім підпалили на ній одяг. Нещасну жінку вратували інші робітники. Дістала вона важкі поранення і з ними відправлено її до лічниці.

ЗНЕВІРИЛАСЯ В „СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ РАЙ".

МОСКВА. — Часописи доносять далі про часті випадки самогубства серед молоді. Преса нотує тільки випадки, як ось цей: У Вознесенську скінчила самогубством студентка техніки, 18-літня Трилїська. Причин трагічної події не подають.

СОВЄТСЬКІ „ФАХІВЦІ".

ОДЕСА. — Відбувся судовий процес зприводу аварії (ушкодження корабля підчас дороги) совєтського пароплава „Борис Шелбодаєв" у Біскайській затоці. На суді виявилося, що причиною катастрофи пароплава був його командний склад. Капітан і інші старшини не мали найменшого поняття в керівництві модерною машинерією й у навіґації.

ХОЧЕ ДІЗНАТИСЯ, ЧОГО ІТАЛІЯ ШУКАЄ В ЕТІОПІЇ.

РИМ. — Британський дипльоматичний висланник Іден намагається дізнатись від Мусолінія, які є його пляни в Африці, чого він домагається від Етіопії. Кажуть, що Англія готова піти на уступки, бо переконана, що Мусоліні вже так далеко заанґажувався щодо воєнного походу, що не обійдеться без війни з Етіопією. Щоб цього уникнути, треба було піти назустріч бажанням Італії. Та ніхто не знає які це бажання. Виходить, що Мусоліні хотів би взяти цілу Етіопію під протекторат Італії.

ЛІБЕРАЛЬНИЙ ДУХ У ЮГОСЛАВІЇ.

БІЛГОРОД (Югославія). — Сталася небувала від літ зміна: появилися часописи без попередньої цензури влади. А сталося це тому, що покликано новий міністерський кабінет з Міляном Стоядіновичем на чолі. Новий уряд хоче повернути демократію і довести до порозуміння між Сербами, Хорватами і Словінцями. В кабінеті є заступлені Словінці і Босняки. Хорвати далі держаться здалека. Володимир Мачек, провідник Хорватів, не приняв місця в кабінеті. Він заявив, що буде держатися покищо осторонь і приглядатися, що новий уряд зробить. Вступити до уряду міг би тоді, якби відбулися нові вибори і нарід мав би нагоду вибрати таких послів, яких захоче. Надіються, що такі вибори відбудуться в осени.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОВІЛЬНОЮ, АЛЕ ПЕВНОЮ СМЕРТЮ

В міжнародній політиці записав минулий тиждень одну дуже важну подію, яка з цілою певністю глибоко заважить на ході дальшої европейської політики. Легко догадатися, що цею подією є порозуміння, до якого дійшла Німеччина з Англією в справі зброєння на морі. Подію цю вважають теж великим дипльоматичним успіхом Гітлера. Щодо цього нема двох думок навіть у найгірших ворогів гітлерівської Німеччини.

Сталося простою мовою те, що формально ніби ще існує версайський договір, а по правді його вже так якби не було. Бо, не питаючися Франції чи інших держав, що підписали цей договір, Німеччина матиме незабаром три рази більшу фльоту ніж їй на це дозволяв версайський договір. На це дала письменну згоду Велика Британія, себто та перша з великих держав, що цей договір підписала. І то дала згоду, не питаючися навіть Франції й Італії.

Вже по згоді з Німеччиною вибрався в дорогу молодий британський дипльомат Іден і береться переконувати Францію й Італію, що Англія зробила добре, що прийшла до порозуміння з Німеччиною щодо зброєння на морі. Він каже, що Німеччина і без тої згоди булаб зброїлася, а так всетаки одержано згоду на певні обмеження в зброєнню.

Покищо Францію те все не переконує. Вона далі бажалаб держати Німеччину в залежности. Та в Англії є назагал великий сентимент проти версайського договору, бо його вважають для Німеччини понижаючим, а через те і найбільшою перешкодою до заведення мира в Европі. Франція про те знає. Але вона не погоджується щодо цього з Англією. Та нічого тут не вдіє. Бо дальший її опір може тільки довести до ще дальшого відчуження Англії від Франції.

Не можна поминути і цього, що на зближення Англії до Німеччини вплинув теж і союз Франції з Советами, що вважається в Англії скріпленням Советів. Зате скріплення Німеччини останнім морським договором з Англією вважають ослабленням Советів. Це виразно пізнати по тім, що пишуть про цю подію самі советські ґазети. Вони признають, що з розбудовою німецької фльоти повстає на Балтику нова небезпека для Советів, себто можливий німецький наступ на советську територію з боку моря.

Як це все обернеться, покищо не знати, бо політичні події зміняються тепер в Европі як в калейдоскопі. Але одного не буде вже можна спинити, а це розкладу тої дипльоматичної конструкції, яка побудована на версайськім договорі. Бачимо, що насильство довгий час таки вдержатись не може, коли тільки є кому з ним боротися.

Е. Ляхович (Лондон).

ПОЛІТИКА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

(4)

Англія і домінії.

Правдою до певної міри також є, що „надмірний розвій торговлі з Росією веде до комплікацій з домініями, бо Росія, як величезний резервуар сировців, це для домінії грізний конкурент". Але хто слідить за англійською пресою, той мусить знати, що вістря англійської опінії звернене не так в оборону інтересів домінії, як проти метод Москви: остання з правила ламає торговельні договори, з правила купує менше, ніж продає, так, що англійсько-російський торговельний біланс з правила є для Англії негативний.

З чесним контрагентом Англія дуже радо ввійшла би в тісну торговельну співпрацю. Бо хоч вона, як матірний край братійської імперії, дбає дуже про тісну звязь з поодинокими посілостями і домініями, то всетаки, вже хочби під напором внутрішніх, політично-економічних відносин — вона мусить в першу чергу дбати про добробут своїх власних горожан. Таксамо як поодинокі домінії в першу чергу дбають про добробут власних.

Коли домінії не можуть абсорбувати всього матірного експорту — то зрозуміло, що матірний край мусить шукати інших ринків. Зновуж шукати інших ринків у чужих краях, він з черги мусить допустити чужі продукти до своїх ринків. Домінії можуть собі злегка нарікати, але тяжко собі уявити, щоби вони ультимативно домагалися від матірного краю беззастережних ринків збуту, не будучи в змозі забрати рівночасно еквіваленту матірних фабричних продуктів. Звязки крови, культури, традиції, поміж поодинокими, говорячими по англійськи краями, безперечно є дуже сильні. Алеж матірний край має поверх два міліони безробітних, яких мусить удержувати державний скарб, і це „кревняки" мусять зрозуміти.

Одначе невже заморські краї, з великими природними ресурсами, на довшу віддаль вийдуть зле на тім, коли експорт їх харчотих продуктів трохи скорчиться?

Маючи великі земельні простори, маючи техніку і ринки західньої Европи — ці, краї, зовсім природно, розвинули надмірно своє хліборобство, й з черги попали в занадто велику залежність від заграничних ринків. З другого боку, вони знищили тим середнього фармера і спинили природній гін людей заселяти земні простори. Земля перестала бути в першій мірі кормителькою людей, а стала предметом спекуляції, скорого розбогатіння. Не людські оселі, не число людей є нині домінуючим чинником на тих просторах, лиш трактор, машина, яка під кермою нечисленних одиниць командує десятками тисяч акрів.

Серед таких відносин постають абсурди, що в той час, коли викидається тисячі вагонів жита в море, в поблизу є люди, що пухнуть з голоду.

Колиб під примусом обставин ці краї мусіли обмежити експорт своїх хліборобських продуктів, то хвилево їх занадто розвинене хліборобство, чи точніше, їх фабрики масової продукції хліба — потерпіли би тяжкий удар і поволи мусілиб звиватися. Але рівночасно з тим почалисьб підносити ціни на хліборобські вироби і ці безмежні земельні простори, над якими нині панує машина, почалиб знову тужити за людськими оселями, за людьми, за пестливим дотиком індивідуальної хліборобської руки. Це з черги знову відкрилоб наостіж двері для еміґрації, а з нею поплила би в ці краї праця, підприємчивість, добробут. Зновуж для Европи це булоб черговим свіжим облекшенням, бо замкнення еміґрації і здушення приросту населення викликало серед перенаселених народів Европи, на половому тлі, дуже небезпечну неврастенію, яка в дальшому бігу може мати для европейської цивілізації небезпечні наслідки.

Злучені Держави Америки зросли і збагатилися в дуже короткому часі якраз завдяки еміґрації. Бо еміґрують переважно молоді і здорові люди. А виховати чоловіка, від колиски бодай до шістнадцятого року життя, вимагає великих коштів. Тих коштів еміґрант матірному краєви майже зовсім не повертає, а збагачує ними ново-прибрану вітчину.

Коли Злучені Держави на протязі сто літ зробили такий ґігантичний поступ, то те саме могли зробити, скажім, Канада чи Австралія. Але щоби осягнути подібний успіх, вони мусіли би наперед привернути рівновагу у внутрішній економічній структурі, відзискати поміж поодинокими галузями пристойну пропорцію.

Становище України.

У звязку з повстанням української держави й евентуальними економічними користями, виринає питання: де є запорука, що Україна, яка має залізо, манґан, вугля, за кілька, чи кільканацять літ свого існування також не розбудує свого промислу і не тільки не буде потребувати чужих виробів, але ще сама буде мати надвишку?

Відсунення Росії з її не-европейським, большевицьким устроєм подалі від Европи; відорвання від неї України, Білорусі і ще деяких інших народів; та заведення на сході Европи ладу і політичної рівноваги — мало би також великий додатний вплив на цілу Европу. Це скріпило би взаємне довіря поодиноких країв, якого брак є саме головною причиною, що штовхає всі народи до замкнення, ізоляції і автаркії.

Нема сумніву, що самостійна Україна прямувала би до самовистарчальности у відношенні до краєвої оборони. Також розвивалисьб у міру конкуренції інші галузи промислу, творячи враз з хліборобством загальне національне майно. Але багатство даного народу і його високий рівень життя — ніколи не були перешкодами в міжнародній торговлі. Якраз навпаки, вони витворюють ріжноманітність уподобань, яка є основою всякого міжнародного товарообміну.

Будучи в тісному союзі з промисловим народом, — український промисловець у вільній конкуренції мав би стільки само шансів виперти, скажім, англійські фабричні вироби з Києва, скільки шансів мав би англійський фармер, щоби виперти з Лондону витвір українського хлібороба. Чи серед нормальних відносин хотів би якийнебудь український уряд нищити 80 відсотків своїх хліборобів, щоби підняти 5 відсотків промисловців? — це є дуже неправдоподібне.

Крім політичних і економічних користей, які можуть вирінути для західньої Европи у звязку з повстанням української держави — скористала би ще також на тому західня культура і цивілізація. Відсуваючи Москву подалі від Европи, можна булоб перевести серед европейських країв моральну дезинфекцію, та очистити духове життя Европейців з таких моральних мікробів як нігілізм, анархізм, патольоґічний соціялізм, грубий матеріялізм, якими московські фільософи, письменники, мистці від віків затроювали европейську цивілізацію, раз підлещуючися до неї, а другий раз кидаючи на „гнилий Захід" тяжкі проклони.

Таке приблизно підложе і такі чинники, які лучать, чи могли би получити, інтереси британської імперії з інтересами українського народу. Маючи їх на увазі, можна твердити, що сильна українська держава, оперта на демократичному устрої, працюючи інтензивно й кооперуючи з британськими інтересами, була би бажаним явищем для Англії і додатним виходом для британської політики на заморському Близькому Сході. Як реалісти, Англійці також знають, що їх впливи в будучій українській державі будуть стояти в прямій пропорції до тих вкладів, які вони виявлять в напрямі створення такої держави.

І ось ми є свідками, як від кількох літ англійська політична опінія чимраз більше цікавиться українською справою, а деякі її круги навіть активно причиняються до скріплення нашого руху. Нагадатиб кількакратні петиції анґлійських послів і інших суспільних діячів до Ліґи Націй; запити в парляменті в ріжних українських справах, і вкінці новостворений Анґльо-Український Комітет, який обєднує в собі першорядні поваги з політичного й інтелектуального світу.

Про працю цього Комітету українські читачі знають з іншого місця. Граф Лось називає їх згірдливо „професійними оборонцями поневолених народів". Ми тільки нагадаємо шановному ґрафови, що якраз ці „професійні оборонці" творили британську імперію, і то творили навіть в той час, коли офіціяльна англійська політика устами премієра Пітта голосила: „Прямувати до підбою Індії є проти бажань, чести й інтересів цього краю".

(Кінець буде).

СМЕРТЬ ФРАНЦІШКА РАНДОНЕ

Рим (Офінор). — В червні в старих римських мурах, збудованих Белізарієм тому шістнадцять століть, закінчив своє довге, славне та працьовите життя Францішек Рандоне, „Артист з Мурів", одна з наймаркантніших постатей Ґарібальдієвого Риму і великий приятель України.

Францішек Рандоне прийшов до Риму невдовзі по тому, як революційні війська Ґарібальдія вдерлися до міста через знаменитий пролом коло Порта Пія і коли Рим по тисячлітній перерві повернувся до свого становища столиці великої держави. Молодий артист прийшов до Риму, як багато інших, як до колиски світового мистецтва, пішки, маючи як усей маєток молоденьку жінку та малу дитину. Він не став собі шукати захисту ні в брудних готелях на Транстевере, ні біля розкішних палат правобережа, а знайшов його у величезному парку Вілі Людовічі, яка в той час була диким лісом, руїнами староримського муру. Там осів з родиною, положивши таким чином початок одному з культурніших осередків передфашистівського Риму.

Це життя в старих мурах, життя серед колись розкішного парку, де до вибагливої вишуканости старинних Римлян додавався безмежний розмах середньовічних папських магнатів, наложило на душу Францішка Рандоне ту печать, яку він непорушно схоронив до останніх днів свого життя. В цих мурах і серед цих маєстатичних решток минулої величі він відчув слабість людини перед лицем часу і присвятив все своє життя допомозі слабим і вихованню всепремагаючого духа. З цих мурів він бачив одного весняного ранку Пресвяту Діву з Озера, що на момент піднеслася з води і благословила його на працю. Мотив цього фантастичного привиду стався від того часу пануючим у його творчости.

В праці та в напруженій творчости час минав непомітно. Дика вілля розбудувалася в найаристократичніший квартал Риму; разом з руїнами зникли бандити, від котрих молодій жінці приходилося нераз боронитися зі старою ґарибальдівською пистолею в руці, в мурах зявилися шість дівчаток і один хлопець і з їх допомогою Францішек Рандоне здійснив нарешті свою давню викохану мрію: він відкрив вільну школу виховання мистецтвом, єдину, яка досі існувала і певно єдину, яка взагалі існує.

Два рази на тиждень відкривалися широко двері старих мурів і з усіх боків сходилися діти. Одні приїздили в розкішних повозах в супроводі гувернанток та челяді, інші приходили пішки босі й обдерті і всі змішувалися в мурах у веселу молоду родину. Вони малювали, різьбили, співали, вчилися музики і слухали мудрих оповідань уже сивого Майстра з Мурів.

Хто раз побув у цьому оточенні, хто побачив цю маєстатичну постать майстра з сивою бородою патріярха, почув цей веселий натовп дітей, що всім своїм єством потверджували силу виховного мистецтва, не міг уже того ніколи забути. І часто зібрання в мурах відвідували великі артисти, письменники, міністри, що пізнали силу виховного мистецтва.

Що пятниці з одного з комінів над мурами підносився густий білий дим і легко пропадав у ясному римському небі. Це родина Рандоне випалювала свої „букери".

Яких три тисячі літ тому на місці сучасного Риму сиділо етруське племя, яке виробляло надзвичайну посуду з наскрізь чорної глини. Етруски згинули перед наступом Латинян і з ними згинув секрет їх мистецтва. Майстер з Мурів присвятив трицять літ життя на розгадання секрету Етрусків і прийшов до повного успіху. Він заложив єдину в світі гончарню, яка виробляє етруську посуду (букері) і лише члени його родини були втаємничені в спосіб виробу. Ця гончарня не є промисловим підприємством і певно самі Етруски працювали в той спосіб. Лише членів родини Рандоне допускали до вступу до майстерні і все робили своїми руками. Нечисленні букері, високої артистичної вартости, мають кожний підпис його творця і ця невеличка продукція помагала родині існувати й утримувати школу. Букері Рандонія є сьогодня знані в цілому світі, але даремно найбільші гончарі підприємства пропонували йому великі гроші за секрет Етрусків. Він залишився в мурах.

Одного разу до школи в Мурах прийшов український хлопчик і від того часу майстер і вся його родина стали великими приятелями України. Всі Українці, що бували в Римі, обовязково заходили до Мурів, де на стіні між творами італійських мистців висів великий образ: Вїзд Богдана Хмельницького до Києва. Скоро Мури сталися головним центром української пропаганди в Італії, яку головно провадив єдиний син майстра, Белізарій, автор та перекладач численних статтей та брошур, присвячених українській справі.

Але час ішов своєю ходою. Довга борода Майстра з Мурів стала зовсім білою і замісць його дітей, у Мурах зявилися численні внуки. Нові ідеї опанували юнацтво, але Школа в Мурах все існувала як живий свідок ідеалізму минулого століття. В цьому році вона мала святкувати сорок років існування, але майстер не діждався славного дня. Він відійшов також тихо та спокійно, як жив, а з ним неначе скінчилася ціла епоха італійської історії, епоха високого ідеалізму та бурхливого безладдя, епоха поодинокого героїзму та масової пасивности, на заміну котрої залізним кроком ідуть нові римські леґіони.

Мих. Еремів.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Елизабет, Н. Дж. — В дописі „Свято Героїв України" належить справити таке: Святочну промову виголосив гр. Теодор Свистун, головний організатор ОДВУ. Реферат в англійській мові виголосила панна Маруся Попів. В дуеті співала панна Маруся Задорецька.

Г. Шарпф.

ТИГРИЦЯ

Пралісом їхало авто. Це ніщо надзвичайне. В авті сиділа жінка в плащі з тигрового кожуха. Це зрештою також що надзвичайне.

Нараз вискочив величезний бенгальський тигр. Це щось дуже незвичайне в нинішних пралісах.

Одним скоком вискочив тигр на автомобільний холодник; керманич авта переляканий подався взад, авто зупинилося. Жінка тихо скрикнула та перелякана дивилася хижакови в очі.

Тигр помало всунувся в авто. Потім отворив пащу та спитав:

— Чи ти тигриця?"

Жінка не вимовила ні словечка.

— Чи ти німа? — загарктів тигр грізно.

— Ні, — пролепетала запитана, що вже трохи прийшла до себе — та на щастя розумію по бенгальськи — та я випрошую собі зближатися до мене ще більше.

— Хх-р-р, х-х-р — озвався тигр. — Від тебе чути пижмовцем, а подобаєш на тигрицю. Хто ти поправді? А що це за сотворіння там напереді?

— Це мій чоловік — хотіла сказати жінка, та в останній хвилині надумалася. — Це вівця — пробелькотіла вона — таж пізнаєш це по кожусі.

А чоловік її був у баранниці.

Тигр махнув замашисто хвостом і вже не звертав уваги на чоловіка. Цікаво дивився на неї.

— Ти маєш такий червоний рот, — запримітив він. — Твої пазурі так гостро й блискучо зализані, а твоею гривою ти певно терла до куща індіґо, очі твої фальшиві, таких я ще не бачив у джунглях, та я не зовсім вірю, що ти тигриця, хоч твоя шкіра така, то щось мусить бути...

— Добре, що то щось мусить бути, — старалася жартувати жінка — воно збільшує нашу красу.

— Х-хр-р — заскреготів тигр. — Моє ліве ніздря каже: Ти певно з роду гадів; моє праве ніздря вітрить щось із дикої кітки. Та воно покажеться, як я тобі вирву серце з тіла.

Серця в мене шукатимеш даремне, — сказала жінка — бо тоді не булаб я тигриця.

Тигр заревів страшно та підніс лабу. Кілька слів усмирили його знову.

— Як маю тобі доказати, що я тигриця? — замявкотіла гарна жінка. — Ходи й положи голову на коліна.

Недовірчивий хижак зробив так. Ну, нарешті, — вспокоїлася жінка зовсім, він самець, як усі інші, лише не так гладенько обголений; я вже дам собі з ним раду. Своїми стрункими пальцями причісувала звірюці широке азійське чоло. — Щож, як почуваєшся?

— Чудове леговище, — відповів тигр і сховав пазурі. — Та я не дуже радив би бавитися зі мною; моя кровожадність ненасичена. Коли я так дивлюся на тебе, то ти мені радше подобаєш на ґазелю, — сказав він опісля допитливо.

— Тигриста ґазеля, або ґазелевий тигр — а чому не тигриця?

— Докажи це мені.

— Ах, — прошептала вона — чи то не досить, що я прийшла до тебе до ліса? Чого ще жадаєш? — Вона нервово затопила пальці в тигровій гриві та зітхнула: „Ви мужчини таки всі страшні, ах!"

Тигр самозадоволено блиснув своїми жовтими, прижмуреними очима.

— Як часто мріяла я про тебе, царю джунґлів, — шептала вона та тулилася до нього.

Цар джунґлів витягнувся та засопів голосно.

— Я хотілаб тобі підкрутити вуси, — торкнулася вона його обережно.

— Як би воно й не було, то ти всетаки самиця, — вишкірив тигр зуби.

— Тигриця.

— Якийсь вуж.

— Я щось тобі скажу на вухо, — нахилилася до нього — й воно тебе переконає. Та ти мусиш чемненько примкнути очі, бо інакше я боюся. — Вона притулила свої вузенькі очі тигрови до очей та дала знак чоловікови. Цей тихесенько витягнув револьвер.

— Слухай, тигре — говорила вона ніжненько — це лише одно-одиноке слово, а воно звучить як „цілувати"!

— Цілувати, — повторив розніжнений тигр.

— Цілити! — сказала жінка.

Роздався вистріл. Тигр сковив востаннє та впав біля авта. — А ти таки тигриця — захропів тигр. Очі вирячив, вони посоловіли.

Чоловік скрикнув з радости. — „Добре йому!" і вискочив з авта. „Ти по геройськи держалася, моя дорогенька".

Жінка глянула на чоловіка та здвигнула плечима. Її очі світилися наче два зелені світла в сутінку. „Переплатив це життям", додала рівнодушно — „не хотів повірити, що я тигриця".

— Ха-ха, — сміявся чоловік — ти тигриця, тому, що маєш на собі плащ із тигрової шкіри, ха, ха! — і він трясся від сміху в своїй баранниці.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СТИДУ НЕ МАЮТЬ.

Страшно стає, коли подумаєш, яка то будучність жде наш нарід в старім краю, що опинився в обіймах двох історичних ворогів, Росії й Польщі. В міру розвитку національної свідомости Українців розвивається також завзяття ворогів, тим більше, що цьому сприяє самоволя над українським народом, на українській землі. Правда, в таких незавидних обставинах, в яких тепер знаходиться український нарід, це здобуття національної свідомости можна назвати геркулічною працею. Але й не можемо обманювати себе що до здобуття можливостей ворожого наступу на нас і його результату в будучности. Вороже право над нами насильне, воно грозить нашій будуччині. Вистарчить переконатися з часописів чи з приватних листів, як систематично ворожа рука підрізує наше право на життя. В тому селі забрано громадський грунт і прилучено до „паньствового", там забрано громадську площу під „домек людови", там зліквідовано українську школу і т. д. без кінця. Війт в селі (тепер „солтис") хрунить і виставляє видніших селян на небезпеку. Селяни куляться і мовчать. Польща тримається своєї історичної лінії. Що їй не вдалося довершити зброєю, то тепер докінчує хитрістю, підступом, обманом, державними законами, силою.

Українське село, та твердиня, над якою творено ріжні насильства й експерименти довгими віками, до цеї пори героїчно витримувало. І не дивно, або мало дивно, коли в галицькім селі солтис за миску сочевиці кланяється, шапкує перед польськими панами зі страху або з підхлібства; але дивно і горе-соромно за людей таких, як ось ті, що „наказують" просити Бога раю для душі Юзефа Пілсудського! Та ще й „приказують" іменем українського національного гербу, „Тризуба", в Парижі, через якогось там Лівицького! Соромно за людей, що, знаючи історію українського народу, ще й до цеї пори не виреклися цього форнальського духа, витвореного на панщині. Не навчилися, видко, ті люди нічого доброго від того, за котрого „приказують" молитися. Вони не пішли по лінії століть взад, як пішла та „одна з найхарактерніших і найсильніших постатей нашої доби", (себто Пілсудський), не пішли по лінії своїх попередників, як пішла та „постать нашої доби". А скільки то тих діб вже не було в нашій історії? А скільки то тих „постатей" не було в кождій добі? В кождій добі були Казимири, Болеслави, Жолкевські, Конецпольські, Потоцькі, Собеські! На горе були й Кісілі та Вишневецькі...

Від найдавніших часів, коли тільки Славяни розбились на „свої нації" і почали творити своє життя та записали для нас якісь події, вже відтоді бачимо зради, підкупства, ломання обопільних приречень. А все це виходило з тих „постатей", що тиснулися ближче до Дніпра. Ще з 14-го віку, коли польський король Казимир завойовував Галичину, а потім і Волинь, долетіли до нас вістки, що він зірвав українсько-польську умову. Та не тільки умову, а й присягу, і несподівано впав з військом на країнські землі, на Волинь, та, убиваючи людей, ширив „ойчизну". В тім помагав йому навіть папа римський, давши „одпуст" гріха за зложення присяги та чимало червінців. Цей тонесенький промінчик говорить про себе дуже багато.

Український нарід, з природи більш лагідний, уступав все дальше та дальше на схід, у пащу монгольських племен, що знову всупереч західним „Татарам" сунулися до заходу. Таке тиснення українського народу з двох боків мусіло мати якийсь кінець. І так, неначе вчорашні образи пересуваються перед нами один за одним образи тих страшних різанин над козацькою людністю, яка і витворилась таки з приводу „постатей наших діб", і в тих образах бачимо **дійсні постаті,** на котрих Лівицький при нагоді не згадав. Неначе вчора, а було це 1563 року, „постать" Станислав Жолкевський вбиває козацького гетьмана, Криштофа Косинського, не в геройчний спосіб, а зрадою, підкупством, а решту козаків гонить назад у панщину. Трицять три роки пізніше, 1596 р., тойже Жолкевський зрадою і підступом під Лубнами бере Северина Наливайка і Шавулу та по звірячому їх розчетвертовує. В 1625 р. знову подібна різанина нещасного народу! В 1630 р. Конецпольський на волос не звернув з лінії „постатей": бив, різав козаків, взявши в поміч ославленого забияку Лаща, про котрого мабуть ще й досі говорять на Україні. 1635 р. знову підступом „постаті нашої доби" замордували Івана Сулиму, козацького гетьмана. А ще два роки пізніше, Потоцький під Кумейками зрадою бере Павлюка, Томиленка і Скидана та замордовує їх. А скільки більше? Де записано? Хто згадає про них? Коли тільки на поверхні народньої маси заявилася якась інтелектуальна чи фізична сила, зараз „постаті нашої доби" зганяли її з лиця землі, без ріжниці, яким способом чи коштом, аби тільки зігнати. Навіть у найбільшім морю народнього гніву під проводом Богдана Хмельницького 1648 р., коли то, як здавалося, гадюча голова трісла, а з неї вийшла воля українського народу, і тут „постаті" підступом дали собі раду, відтягаючи Татар під Берестечком. Підступом, зрадою а не дорогою геройства! А зломано море пімсти, те море, яке було й витворене Жолкевськими, Конецпольськими та Потоцькими, за кільканацять літ пізніше понад голови української людности завершенням андрусівського миру, розриваючи Україну між двох ворогів: Росію й Польщу! А хтож витворив нам Гайдамаччину і довів українське селянство до грізної пімсти над шляхтичами, а заразом до трагедії 1768 р., як не тіж таки „постаті"? Та чи на тім скінчилося? Чи повчились на тім „постаті наших діб"? Ні, ні!

Нам довелось бути живими свідками і бачити власними очима те, що творив оцей „герой" у Галичині 1919 р. на весні і в літі, напустивши голодну й голу банду галерчиків! Те, що ми бачили і ще бачимо, не забуваймо, сталося в 20-тім віці, то якжеж то мусіло воно виглядати в минулих віках, коли „постаті" були панами життя, мук і смерти нашого безборонного прадіда! Чиж не на наших очах довершувано другий андрусівський мир з большевиками понад голови нас живих ще людей? Чи може якийсь інший нарід під сонцем похвалитись Берестям Литовським, як ми, де гинули від мук, від голоду тисячі селянських синів, а хто оставався в житих, то на приказ тогож таки „героя" випускали мучеників до дому, де матері й батьки не пізнавали своїх дітей, бо виглядали мов живі трупи? А „пацифікацію" хто нам справив? Під чиєю командою поліцаї били безборонних старців, жінок, а то й дітей, як не під командою „героя" Пілсудського 1930 р.? Хтож викидав кости з могил українських покійників перед очима цілого світа? Хібаж це геройство? То в той спосіб здобувається славу або посмертну пошану від українського патріота, та ще й такого, що сам, здається, прикладав рук до визволення своїх людей зпід власти тих „героїв"?

Ні, у нас є віра, що панщизняний дух мусить умерти, а до профанатів у нас нема ніякої пошани!

І. Пасічник,
Ірвінгтон, Н. Дж.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НОРВІЧ, КОНН.

Концерт Українського Молодечого Клюбу Танцюристів Школи В. Авраменка.

За старанням Молодечого Клюбу танків д. В. Авраменка в Норвіч, Конн., відбувся 8-го червня б. р. величавий концерт злучених танцюристів з Норвіч, Віліментик, Гартфорд і Ню Брітен. В концерті взяли участь 100 танцюристів під проводом д. М. Лукаша. Співав також славнозвісний хор з Ню Брітен, Конн., зложений з 50 добре вишколених співаків у народніх строях під дириґентурою д. Гоптяка.

Велика галя „Месонік Темпел" заповнена вщерть як Українцями так і чужинцями. Концерт зачався піснею „За Україну", виконаною мішаним хором. Коли пронеслись перші звуки пісні, на галі стало тихо, кожний ловив милі звуки мельодії, а коли хор скінчив першу пісню, публика повитала співаків бурею оплесків. Не буду описувати окремо кожну пісню, зазначу лише, що всі пісні були виконані дуже вміло і з чуттям, у чім заслуга дириґента д. М. Гоптяка. Хор здобув собі славу і перше місце в стейті Конетикот.

Опісля наступили танки під проводом д. М. Лукаша. На першу точку виставлено живий образ українських великодніх звичаїв на Україні при звуках пісні „Христос воскрес". Коли зачалися перші танці, публика була прямо очарована й не хотіла вірити, що це діти робітників, а не справжні артисти.

В другім акті співав мужеський хор, а потім інструментальний терцет: „Веснівку" і „Ой під гаєм", відіграли Т. Туранський і Л. Цюпрак на скрипках, а панна А. Левіц на банджо. Опісля п. І. Пашкевич відіграв скрипкове сольо „Реве та стогне". Ці виступи зробили миле враження, бо були виконані нашими молодими артистами.

По танках хор відспівав американський гимн і „Не пора".

Хоча це був перший концерт в Норвіч, загалом можна сказати, що випав під кожним оглядом чудово. Як хори так і танці вийшли дуже добре і виконання було мистецьке. В тім заслуга д. Г. Дячишина, що не жалував ні часу ні труду, а взявся за уладження концерту, в котрім помагали також д.д. Цюпрак, Яник і Левіц. Укр. Молод. Клюб з Норвіч складає на цім місці сердечну подяку д. В. Авраменкови, що прибув на концерт і своїм виступом зачудував глядачів, а заразом іншим танцюристам, а іменно: з Віліментик, Гартфорд і Ню Брітен. Також сердечну подяку складаємо церковному хорови з Ню Брітен і дириґентови д. М. Гоптякови за таке гарне вишколення хору. Вкінці всім тим, хто допомагав у концерті.

Глядач.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Михайло Зощенко.

ГАСЛО

Артилерист червоної армії Сергій Петрович стояв на варті перед арсеналом у Саратові.

Збиралося йому трохи на дрімку, сперся на кріс і мріяв про свою добру жінку Марусю, що жила в далекому Кавказі.

— Ах, вона вміла пекти такі смачні гречаники!

Серґій Петрович аж облизався.

Із задуми вирвали його чиїсь тяжкі, непевні кроки.

Схопив за кріс.

— Стій! Хто там?

— Братіку Серґію, таж то я, артилерист Тихон Вантіїв, твій товариш!

Хід Тихона був непевний.

Сперся цілим тілом на Серґія, а з уст його заносило теплим запахом горівки.

Тихон Вантіїв належав до вартового відділу, що мав за завдання вважати, щоб арсенал не вилетів припадково в повітря разом з усією муніцією.

Пів години передтим Серґій бачив Тихона, як виходив із поручником, який потребував його в якійсь службовій справі.

Як Тихон вернувся, переходив попри домик, у якому давали горівку, що так чудово розгрівала серед холодної ночі.

Тихон випив шість чарок при погашеному світлі, бо воякови не вільно пити більше понад порцію, яку діставав у кухні, а крім того шиночок у малесенькому домику не зовсім був леґальний.

— Гасло! — крикнув Серґій Петрович.

Тихон Вантіїв скривився:

— Братіку Серґію, то ти вже не пізнаєш твого старого приятеля Тихона? Таж я з того самого села, що ти! Таж я так частенько заходив до тебе, як твоя Маруся пекла гречаники!

Цей спогад зворушив так дуже Серґія, що очі зайшли йому сльозами.

— Мусиш зрозуміти, Тихоне — сказав лагідно —пароль то значить гасло — мусиш мені сказати, бо інакше не можу тебе впустити. Інакше кожний міг би прийти та сказати, що він Тихон Вантіїв і кинути нам бомби — а тоді братіку...

Серґій Петрович затих і перехрестився скоро, хоч ча цей рух руки дістав уже тричі касарняний арешт.

Товариш Вантіїв не розумів. Пошкробався поза вухом і сказав:

— Таж ти знаєш, що я справді Тихон. Навіщо ще тобі гасла?

Серґій споважнів.

— Навіть колиб я сам хотів тут увійти та знав якнайдокладніше, що я то я, всеж я мусів би зажадати від себе гасла. Тому не роби ніякого бешкету, братіку Тихоне, та скажи мені гасло!

Тихон Вантіїв напружив із усіх сил мозок, аж його заболіла голова, одначе не міг пригадати собі гасла.

Тому сказав понуро:

— Я забув.

— Товариш поручник подав нам його нині рано при рапорті — стояв при свому Серґій — чи тебе при тому не було?

— Я був, був, Серґію, тай тямив увесь день, а ось тепер... Братіку, впусти мене до середини!

— Не вільно мені, Тихоне, товариш поручник заборонив строго!

Не знав, як вийти з того блудного кола.

Як добрий мужик, радо по приятельськи допоміг би Тихонови, одначе він знав обовязок вояка червоної армії.

Нараз усміхнувся втішно.

— Братіку! — прошептав, а рівночасно розглядався довкола недовірчиво — тому що ти мій приятель, одначе не кажи нікому.

Прижмурив таємно очі й нахилився до вуха Тихонови:

— Гасло є: лафета:

Так то — вже виговорився.

— Спасибу тоді, Серґію, дякую тобі, братіку!

Тихон Вантіїв проголубив товариша до своїх широких грудей.

Потім наче віджив, поступив кілька кроків взад, станув на позір і засалютував.

— Лафета! — озвався гордо.

— Іди! — пробурмотів Серґій Петрович.

Сперся на кріс і мріяв далі про свою Марусю.

Поет: Алеж пане редакторе, моя мама плакала, як читала ці поезії, а ви не хочете їх друкувати!

Редактор: То заберіть собі ці поезії та не робіть більше мамі прикрости.

— Шукаю касіера.

— Таж ви мені недавно згадували, що ви знайшли собі касіера,

— То саме його тепер шукаю.

ІНЖИНІРКА З БОЛЬШЕВІЇ ПРО БОЛЬШЕВИКІВ

У берлінській накладні „Нібелюнґенферляґ" вийшла велика книжка (376 стор.) „Русcіше Пасіон" з піднаголовком „Студентка, інжинірка, жінка в червоному „будівництві".

Це записки та спогади одної російської жінки, яка жила в Росії від большевицького перевороту. Як молода 17-літня дівчина, пережила Наталія Ґорянова революцію та боротьбу й упадок давньої влади. Сильніша від страху була в цієї дівчини любов до рідного краю та народу, тому не могла покинути Росії тоді, як з „білими" втікали за кордон усі її свояки та знайомі. Наталка вийшла за студента та студіювала техніку в хаосі громадянської війни. Тимчасом чоловік одного дня покинув її й вона осталася сама-саміська, а як „бувшу" слідкували її вічно тайні чекісти, „робітники-студенти", які є на-пів анальфабети, одначе ходять до університету, щоби здобути знання та відібрати його „буржуям". Ґорянова скінчила техніку та стала інжиніркою. Ходить до роботи по фабриках.

У фабриках, у промислі, в господарстві, в комісаріятах, у чека, всюди бачить Жидів на становищах тих, що опроваджують чужинців. А коли лише зважилася з кимсь щиріше поговорити, кожний Росіянин гірко жалівся на тиранію чужинців. Страшно приголомшена, одначе не зломана в російському народі — славянська душа!... Після всяких мук жадають іще від Наталки, щоб серед товаришів виконувала службу тайної аґентки ҐПУ, щоби так доказала, що вона не „контрреволюціонерка". Тут уже чаша перелилася через верх і Наталка втекла з „червоного раю" при помочі одного німецького інжиніра.

Та цей головний зміст не є найважніший у книжці. Важніші та найцікавіші є численні подробиці й описи щоденного життя в большевії, що хоч подані дуже простенько, говорять більше, ніж найбільш скомпліковані теоретичні диспути.

„...Всі ми, працівники, мусимо передплачувати ріжні большевицькі часописи й журнали. Передплату заздалегідь і без питання стягають нам із платні... Хто ті часописи читає, бачить, що це ніщо, лише величезна реклями для нового слова „пятилітка". Оголошують, що опрацьовано плян, як з нашої хліборобської країни до пятьох літ повстане промисловий рай!... Може небагато наймолодших одушевляються... Більшість усе ще мовчить... А кожний розумний знає, що з цією пятиліткою переходитимуть мимо попри наші буденні справи, попри наше прохарчування, поганий приодівок і обуву, погані мешкання та понищені дороги... Все це в порівнанні з пятиліткою дрібнички та дрібно буржуазні забаганки й саботажі..."

На залізничу стацію міста, де служить інж. Ґорянова, приходять великі скрині з закордону. Це задля пятилітки! Написи на скринях і переказі є в чужій мові, тому кличуть Наталку, щоби перекладала.

„...Товариш шеф стації каже, щоби я йому перечитала та переклала документи... Та ніде не написано нічого більше, лише „Фабрика Карла Маркса в СССР". Одначе „Фабрик Карла Маркса" в СССР дуже багато, а ближчого означення на посилці нема. Я раджу отворити скрині, щоби побачити, що є в них. На це шеф стації ніяк не хоче згодитися. Моглиб потім йому закинути, що зіпсував дорогі частини машин із заграниці. І арештувати його, а може й застрілити. Хай стоїть усе в скринях, як прийшло, або хай подорожує далі до якоїсь іншої „Фабрики Карла Маркса"... Такі дорогі частини машин із заграниці, замовлені для пятилітки, стоять хто зна де або подорожують хто зна куди... Вони закуплені та заплачені за наше збіже й дерево... А Росія мерзне, голодує та гине з голоду..."

Чому то всюди в СССР Жиди? Це питання авторка пояснює так:

„...Жиди в світовій війні були поза фронтом. Не були вояками, та не могли теж бути старшинами. А тому, що не були старшинами, то Жиди мають велике значіння у большевиків... А що ніколи не займали ніякого становища в національній російській праці, то вони й не скомпромітовані політично! Отже мають першенство перед нещасними останками російської інтеліґенції. Жидів не дуже любили „буржуї". Тому то тепер Жиди відплачуються їм".

Або такий образець:

„Червоноармієць упився та по-пяному щиро проклинає Жидів. Чує його селянка. І хоч як ненавидить червоноармійців, відводить пяного вояка на бік. І каже до нього: „Будь тихо, сину, щоби тебе не почула яка свиня, а то ще розстріляли би тебе за проклятого Жида...."

Як кожний „спец", мусіла й Ґорянова давати відчити для робітників. Раз говорила їм про чесну працю, а вкінці подумала собі: „Чи й мене не обвинуватять вони в дрібнобуржуйстві?"

„...Одна робітниця обережно підійшла до мене й сказала, що вже довго слідкують мене та вгадують чи я Жидівка чи ні? Бо Жидівки вміють всіляко замаскуватися, як треба... Вкінці робітниці сказали собі, що вона (Ґорянова) не комуністка. І нараз стали мене звати „пані". Я їх напоминала, хай мене так не зовуть. А на це робітниця: „Та слава Богу, що ви пані та що так гарно говорите, а не кричите й не дерете рота про робітничу свободу — як ті „товариші".

Або така цікава розмова Ґорянової з товаришем з фабрики, молодим ясноволосим Росіянином - інжиніром, що вийшов із вязниці.

„...У вязниці я став такий спокійний, що не схочете мені вірити... Тут ми на „волі", всі увязнені, а не у вязниці! Тут нас потайки слідкують, шпіонують нас, підслухують кожне слово, кожний рух і думку, якби то нас зловити. У вязниці ми вже зловлені тай кінець... А щоб ви знали, я син робітника. Вже мій батько був комуніст. І я був комуністом із молодих літ..."

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Подаємо до відома всім членам від. 288, що надзвичайні (Special) збори відбудуться в понеділок, дня 1-го липня точно о годині 6.30 ввечір. Кождий член повинен бути приявний на тих зборах бо маємо важні справи до полагодження. За уряд — Т. Данилюк, предс.; Мих. Горус, кас.; Ів. Малицький, секр.

Чоловіки нарікають на свою біду.

— Моя жінка не розуміє, що це таке час. Коли я жду на мою жінку, а вона скаже, що потребує ще пять хвилин, то це напевно потреває з годину.

— З моєю жінкою зовсім навпаки. Коли я піду грати в карти, а жінка обіцяє мені, що прийде по мене за годину, то напевно прийде за пять хвилин.

Розмова.

— Я ніколи не женивсяб з мудрою дівчиною.

— Слушно! Подружжя повинно бути все дібране.

ВІД УКРАЇНСЬКОГО ПРОФЕСІОНАЛЬНОГО ТОВАРИСТВА.

На домагання членів, третій конгрес Українських Університетників відбудеться цього року в місті Дітройт у днях 1 і 2 вересня в готелі Стетлер. Зміну місця принято тому, що в тім часі в Дітройт відбудеться Третій Зїзд Української Молоді і цим хочемо започаткувати тіснішу співпрацю з молодою ґенерацією.

Наш конгрес пічнеться в неділю пополудні 1. вересня, а вечором того дня всі учасники підуть на баль, який уладжує Українська Молодь на закінчення свого конгресу. Цілий день у понеділок (2. вересня) ми будемо продовжати свої наради. Програму проголосимо в часописах три тижні перед зїздом.

Ухвалено також, щоб цього року всі наші видніші професіоналісти виступили з промовами (відчитами) кождий зі своєї професії. Така промова має бути написана (для протоколу секретаря) і має забрати від 10 до 15 хвиль читання. До промов зголосилися досі отсі члени:

З Дітройт: д-р Кібзей, адв. Панчук і проф. І. Королишин.

З Віндсор, Канада: д-р Яців.

З Клівленд: адв. Тарнавський і інж. Петрівський.

З Пітсбурґ: інж. Малєвич і д-р Кулик.

З Ст. Пол: д-р Ґрановський.

Промови будуть виголошені по англійськи і по українськи. Просимо наших професіоналістів з інших міст Канади й Америки зголоситися до секретаря з промовою, подаючи її тему.

Тому, що серед нашого окруження знаходимо багато справ просвітнього, національного, політичного й економічного характеру, над якими ми повинні і мусимо серіозно застановитись, бо цього вимагає від нас наш загал як професіоналістів і провідників народу, як також є багато проблем відносно нас самих, які мусимо порішити без дальшого зволікання, є конечним, щоб на цей Третій Конгрес прибули як не всі, то бодай ширші круги нашого членства для ліпшого і певного вирішення вище згаданих справ. В тій цілі виконний комітет взиває всіх членів уже тепер поробити потрібні приготування, щоби взяти участь у наступнім зїзді.

За Укр. Проф. Товариство:

Омар Малицький, предсідник;
Д-р Г. Г. Скеґар, секретар.

Всяке листування слати до:

Dr. H. G. Skehar,
1658 Chicago Ave., Chicago, Ill.

Д-р Г. Г. Скеґар, Шікаґо, Ілл.

ЩО ТРЕБА ЧИТАТИ?

(В альбом студентам).

Пересічний чоловік, що любить читати, нераз заходить у голову, які то книжки вибрати би йому з великого моря ріжнородних книжок, які по подибаємо в бібліотеці?! І не легко вибрати таку лісту, котра задоволяла би кождого читача, бо не кождий має такий самий смак. Один буде любити поезію, другий белетристику, третій опис подорожей, четвертий історичні повісти, пятий драми, а шестий ще щось інше. Ті, котрі ще не мають виробленого смаку в читанню, це люди, що дуже мало, або зовсім нічого, не читають.

Памятаю, що студенти або інші інтеліґентні одиниці нераз мене просили вибрати лісту книжок та рекомендувати до читання (очевидно, мова тут про англійську літературу). Спершу зібрання такої лісти виглядало мені на страту часу, однак пізніше я переконався, що справа мається зовсім противно й тому я пустився по університетських бібліотеках та їх каталогах за збіркою такої лісти книжок, яка містила би в собі найкращу літературу, зібрану з цілого світа.

Ось погляньмо на приписану лісту Університету Нортвестерн (Northwestern), з якого літературою мусить бути студент обзнайомлений, заки його запишуть на літературно-фільософічний факультет:

Cooper: "The last of the Mohicans".
Dickens: "A Tale of Two Cities".
Eliot: "The Mill on the Floss".
Scott: "Ivanhoe", "Quentin Durward".
Stevenson: "Treasure Island", "Kidnapped".
Hawthorne: "The House of the Seven Gables".
Shakespeare: "Merchant of Venice", "Hamlet", "King Henry V", "Macbeth", "Julius Caesar".
Chaucer: "Canterbury Tales".
Scott: "Lady of the Lake".
Coleridge: "The Ancient Mariner".
Arnold: "Sohrab and Rustum".
Tennyson: "Idylls of the King".
Beowulf: "Aeneid", "Odyssey", "Iliad".
Longfellow: "Tales of the Wayside Inn".
Irving: "The Scetch Book".
Addison & Steele: "Sir Roger de Coverley Papers".
Macauley: "Lord Clive", "History of England".
Franklin: "Authobiography".
Emerson: "Representative Men".
Milton: "L'Allegro", "Il Pensoroso", "Comus".
Browning: "Cavalier Tunes", "Lost Leader", "Home Thoughts from Abroad".
Pheidippides: "My Last Duchess", "The Italian in England", "The Pied Piper", "De Gustibus", "Instans Tyrannus", "One Word More".
Burke: "Speech on Conciliation with America".
Macaulay: "Life of Jonhson".
Carlyle: "Essay on Burns".
Lowell: "Holy Grail".
Lincoln: "All His Speeches".
Old Testament (Bible).

А на фільософічнім факультеті Університету Шікаґо принято пять літ тому обовязкову лісту авторів у такім складі:

А. (Студент мусить купити):
Breasted J. H.: "Ancient Times".
Thompson J. W.: "Middle Ages".
Schevill F.: "Modern Europe".
Plato: "Republic", "Trial and Death of Socrates".
Durant: "Story of Aristotel's Philosophy", "Story of Plato's Philosophy".
Seneca: "Morals".
Б. (Студент мусить читати):
Clark: "Great Short Biographies".
Gardner: "Art Through the Ages".
Norwood & Duff: "Writers of Greece and Rome".
Randall: "Making of the Modern Mind".
Homer: "Iliad" and "Odyssey".
Tacitus: "Annals" and "Germania".
Dante: "Divine Comedy".
Chaucer: "Canterbury Tales".
Cellini: "Authobiography".
Moliere: "Comedies".
St. Augustine: "Confessions".
Froissart: "Chronicles".
Ville-Hardouin: "Memories of the Crusades".
Petrarch: "Letters".
Luther: "Tracts".
Malory: "Le Morte d'Arthur".
Boccacio: "Tales".
Rabelais: "Gargantua" and "Pantagruel".
Cervantes: "Don Quixote".
Palgrave: "Golden Treasury".
Shakespeare: "Selected Plays".
Voltaire: "Candide".
Goethe: "Faust".
Darwin: "Origin of Species".
Whitman: "Leaves of Grass".
Rousseau: "Emile" and "Social Contract".
Hugo: "Les Miserables".
Ibsen: "Hedda Gabler", "Pillars of Society", "The Master Builder".
Turgeniev: "Father and Sons" and "Smoke".
Balzac: "Pere Gorlot".
Flaubert: "Madame Bovary".
Dickens: "Oliver Twist" or "Bleak House".
Thakeray: "Vanity Fair".
Twain: "Huckelberry Finn".
King James: "Bible Verssion".
Herodotus: "Aucassin" and "Nicolette".
Virgil: "Aeneid".
Lucretius: "De Rerum Natura".
"Koran".

Отсе маєте лісту книжок з другого найліпшого університету в Америці (щодо освітніх оцінень — бо перше місце займає університет Прінстон), і студент повинен тепер порівнати авторів обох університетів та зауважити, котрі книжки приписані в обох університетах.

Недавно тому „Товариство для Поступу і Науки" розписало анкету до професорів великих університетів та поставило їм питання: „Припустім, що якась культурна людина мала би прожити ціле своє життя десь на відлюддю у пустині — то яких 10 книжок мав би цей чоловік взяти з собою?"

Відповідей на це питання прийшло дуже багато. Подам лише кілька дуже характеристичних.

Славний професор Оґборн (Wm. F. Ogburn) від себе подав таку конечну лісту:

Whitehouse "Cook Book", Hart's "Psychology of Insanity", Clendinning's "The Human Body", Brigham's "Geology" and "Arabian Nights", Gardner's "Art Trough the Ages", Grant's "Principles of Engineering Economy", Sterling's "Radio Manual" and "Golden Treasury" and Tables for Statisticians and Biometricians.

Другий славний професор Ґудспід (E. J. Goodspeed) подав таку лісту:

Holy Book (Bible), Shakespeare Works, "Robinson Crusoe", "The Count of Monte Christo", "Huckelberry Finn", "Pickwick Papers", "Outline of History" (Wells), "Story of Philosophy" (Durant), Lincoln Library (a one vol. encyclopedia) and the Household Book of Medicine.

Д-р Карлсон (A. J. Carlson) фізіольоґ з Університету Шікаґо подав таку лісту:

Oxford Historical Atlas, Shakespeare Plays, "Don Quixote", "Fairy Tales" (Anderson), "Origin of Earth" (Chemberlain), books on medicine by Lusk, Sarton and Osler also twenty five pound book of blank pages to jot down his observations.

Ален (P. S. Allen), професор ґерманіки, написав, що взяв би з собою Войнича манускрипт, який був написаний Роджером Беконом самими цифрами (замісць букв), щоби мав над чим працювати ціле життя.

Читач нехай спитає себе — які твори — і скільки їх він перечитав у своїм життю з повище наведених...

НЕМА ДОМА.

— Перепрошую, чи пан доктор дома?

— Дуже жалую, та пан доктор уже два місяці спочиває в гробі.

— О, коли так, то я не буду перешкаджати!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ЕМБРІДЖ, ПА.

Збірка для Народного Дому в Лімні, повіт Турка.

З рідного села прийшла до нас просьба, щоби помогти докінчити Народний Дім в Лімні, бо там вже не всилі його докінчити. Ми односельчани згаданого села, занялися збіркою. Кожний знає, що тяжкі часи, але добрі та щирі Українці не відмовлялися і жертвували на ту ціль посільки могли.

Зложили: В. Свердан $5; С. Дністрян (мол.) $2.50; Т. Марилів $2; по $1: П. Сенько, П. Сас, В. Стубан, І. Даєрен, Н. Павлюх, І. Короновський, Ст. Красуляк, І. Єреґа, С. Дністрян (стар.), Д. Галабан, Н. Жук, П. Гриневич, Н. Семплівчак, І. Леньцюк, П. Луцик, Ст. Морквян; по 50 ц.: Т. Судія, В. Лех, Ст. Душкевич, Ст. Белей, Т. Мрачинський, В. Васько, І. Бірців, М. Крись, Я. Яворський, О. Ґесли, С. Бравн, Н. Потяк, В. Мутіс, Т. Фізер, Н. Гомзяк; по 25 ц.: Т. Орловський, Ю. Полюга, Д. Волошин, П. Хлиста, Й. Будзар, М. Папінчак, М. Фук, Д. Драбик, Т. Кульчицький, І. Папінчак, І. Гось, Р. Брокс, Ю. Форішко, І. Федан, Н. Ярош, Т. Гебет, Т. Данилко, а А. Гарко 10 ц. Разом зібрано $37.35. Пересилка $1.35. Осталося $36. Ті гроші вислано до села Лімної на руки комітету Народного Дому.

Ми нижче підписані складаємо сердечну подяку всім, що причинилися до помочі нашому рідному селу.

Семен Дністрян,
Васиљ Свердан.

НЮАРК, Н. ДЖ.

З забави на читальню „Просвіти".

На забаві у п. Левонки Марищук, дочки нашого громадянина Кузьми Марищука, тов. С. Зілінський коротко, але щиро та з глибококим відчуттям згадав про старий край та про потребу помочі для нього. Тов. А. Шаран піддержав добру думку свого товариша, а опісля тов. С. Зілінський попросив присутніх зложити жертви. Збіркою занялись П. К. Вовчук і І. Дацковський.

Жертвували по $1: С. Зілінський, М. Вовчук К. Слома, С. Гурик, П. Аморжий, Н. Немчук, І. Кірик, І. Голубович, В. Дубас, І. Дацковський, К. Марищук, А. Шаран, А. Яциковський, Г. Залепський, П. Творищук. Разом зібрано $15 і ті гроші вислано через Обєднання на призначену ціль.

Гість.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Принагідні збірки.

З нагоди 25-літнього срібного весілля громадянина М. Снігура і його жінки, що то батькам несподівано справили в Українськім Народнім Домі їх діти 26. травня, зібрали жертви на Рідний Край на зазив учит. Петра Заяця. Тоді зібрано на визвольну боротьбу $9.25. Зложили: М. Снігур, А. Снігур і Т. Олійник по $1, а дрібними датками $6.25.

З вечері в Українській Січи, від. 282 У. Н. Союза, що відбулася 9-го березня, на зазив гром. Л. Кота зібрано на визвольну боротьбу $6.73.

З нагоди „Старокраєвої вечері", улаштованої Горожанським Клюбом в Українськім Народнім Домі 30. травня, зложили на зазив гром. А. Гайдучка на інвалідів У. Г. А. $3.25. Гроші вислано через Обєднання.

Ілля Каменюк.

ҐЛЕСТОНБУРІ, КОНН.

На Рідну Школу.

Українська гр. кат. громада церкви св. Івана Хрестителя переслала через Обєднання $5.55 на Рідну Школу.

Михайло Стисло, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На народні цілі.

Гром. Петро Сороколіт переслав через Обєднання по $1 на Музей у Празі та на голодуючих у Яворівщині.

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ. (54)

Коли ранений лев з ревом піднявся, щоб свого напасника роздерти, Тома Орман у розпуці вхопив за кріс, щоб послужитися ним як колом. Але велика лаба висунула кріс з його рук і він упав на землю, а за ним покотився оголомшений Орман. Біля Вест стояв спаралізований, стискаючи судорожно свій кріс.

Вест бачив, як розюшений звір закрутився, щоб кинутись на його товариша. Та в тій хвилині він побачив щось таке, що його самого оголомшило. Наче якийсь дух, що бушує в повітрю, якась майже нага людина скочила швидко з дерева просто на хребет льва!

Сильне рамя обняло льва довкруги карку саме в тій хвилині, коли лев відступався назад, щоб роздерти нового напасника. Заяснило вістря ножа і могутні мязи раз-у-раз впихали ніж у тіло льва. Лев кидався з боку на бік, щоби стрясти ворога із свого хребта.

Могутній рев злющого звіра наповнив повітря в проґалині так, що аж земля дрожала. Орман, неушкоджений, зірвався на рівні ноги і тепер оба здивовані подорожні слідкували за змаганням Титанів. І не знали вони, хто переможе: Колиб так переможцем вийшов лев!...